

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

17. andragoški kolokvij

Izobraževanje priseljencev v luči Evropskega leta državljanov

Ljubljana, 5. junij 2013

<http://tvu.acs.si/ak/2013>

POVZETKI PRISPEVKOV

ENAKE (IZOBRAŽEVALNE) MOŽNOSTI IN KULTURNA RAZLIČNOST

Dr. Mitja Sardoč, Pedagoški inštitut

Enake [izobraževalne] možnosti tradicionalno povezujemo z vrsto različnih idej, ki so v sodobni pluralni družbi bolj ali manj ne vprašljive, in sicer [i] da imajo vsi posamezniki omogočen dostop do ustrezne izobrazbe oz. kvalifikacij; [ii] da moralno arbitrarni dejavniki kot npr. spol, rasa, veroizpoved, etnična pripadnost, socialno-ekonomski položaj nimajo vpliva na proces v okviru katerega posamezniki konkurirajo za selektivne družbene položaje; ter [iii] da je določen položaj dodeljen najustreznejšemu oz. najboljšemu kandidatu. Kot take so enake [izobraževalne] možnosti osnovni mehanizem zagotavljanja pravičnosti v okviru procesov distribucije selektivnih družbenih položajev, saj le-ta temelji na podlagi posameznikovih zaslug in ne na katerem od moralno arbitrarnih dejavnikov ali na podedovanih privilegijih oziroma prednostih. Družbeni status oz. socialna mobilnost posameznika sta torej v veliki meri odvisna prav od dosežkov oz. njegove uspešnosti v procesu šolanja. Kljub deklarirani egalitarnosti različnih pojmovanj enakih izobraževalnih možnosti se zagovorniki tega načina soočajo z vrsto ugovorov in očitkov o nepravilnosti, neučinkovitosti kot tudi nelegitimnosti razlik ter s tem povezane neenakosti, ki so rezultat zagotavljanja enakih izobraževalnih možnosti. Predavanje problematizira različna vprašanja o vlogi in pomenu enakih izobraževalnih možnosti v sodobni pluralni družbi ter problematizira posamezne vidike splošnega modela enakih možnosti ter s tem povezanih argumentov za zagotavljanje enakih možnosti v vzgoji in izobraževanju.

MEDKULTURNI ODNOSI KOT AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO

Dr. Marina Lukšič Hacin, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije, ZRC SAZU

Za razmislek o medkulturnih odnosih kot aktivnem državljanstvu je potrebno najprej ločeno opredeliti pomen osnovnih dveh kategorij, to sta medkulturni odnosi in aktivno državljanstvo. Konceptualizacija kategorij v različnih teoretskih in političnih kategorijah ter konkretna zgodovinska kontekstualizacija pokažeta množstvo rab in praktičnih različic pri obeh kategorijah. Še večja je pestrost, ko pod drobnogled vzamemo konkretno realnost. Osnovno vprašanje, ki se skriva že za naslovom prispevka pa je, ali obstaja situacija, ko se obe kategoriji srečata. Ali najdemo situacijo, ko sta kategoriji vzajemno posredovani, ko sta soodvisni in se vzajemno definirata? Če najdemo omenjeno situacijo, nas v nadaljevanju zanima, kakšna je in kakšni so pogoji, ki bi to omogočili?

MIGRACIJE IN KRIMINALITETA: POGLED PREKO MEJ STREOTIPOV IN PREDSDOKOV

Mag. Aleš Bučar Ručman, Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru

Politični in medijski diskurz industrijsko razvitih držav povezuje priseljevanje s kriminaliteto in prikazuje podobo o deviantnem priseljencu, ki ne spoštuje "naših" pravil. Ta podoba vključuje prikaze ilegalnih priseljencev (torej kršiteljev pravil), ki ogrožajo "našo" varnost, prosilce za azil, ki izkoriščajo blaginjo "naših" držav, povezuje migracije s terorizmom, prikazuje tuje prostitutke in tolpe potomcev priseljencev itd. Meja med migracijami in kriminaliteto, migranti in storilci kaznivih dejanj se v javnem diskurzu vedno bolj briše, pomembno vlogo pri tem pa imajo mediji in politični odločevalci. Takšen površinski in s stereotipi prežet javni diskurz, postavljajo na laž poglobljene sociološke in kriminološke raziskave, ki ugotavlja povsem drugačne povezave med migracijami in kriminaliteto. Avtor ugotavlja, da je presečišče med kriminaliteto in (mednarodnimi) migracijami mogoče ugotoviti v obliki: prvič, *strukturnega nasilja oziroma strukturne kriminalitete*, ki deluje v ozadju direktnega nasilja. Strukturno kriminaliteto vidi kot politike in družbene prakse – oboje se realizirajo v družbi preko formalnih in neformalnih struktur (institucij) – s katerimi so omogočena, legalizirana (neinkriminirana) in normalizirana nelegitimnima in nepoštena dejanja, ki zavestno huje oškodujejo druge. Drugič, *direktnega nasilja oziroma direktne kriminalitete*, ki se kaže v naslednjih oblikah: i) kriminaliteta, ki deluje kot dejavnih potiska in vzrok za mednarodne migracije (politično nasilje in nasilje države, vojne, spopadi, ekonomsko nasilje, okoljska kriminaliteta, etnični in verski konflikti, organizirana kriminaliteta itd.), ii) kriminaliteta, ki je povezana z izkoriščanjem legalnih in ilegalnih migrantov (trgovina z ljudmi, tihotapljenje ljudi, siljenje v prostitucijo, eksploatacija delavcev migrantov in druge

oblike nasilja nad njimi), iii) kriminaliteta priseljencev (tujcev) in njihovih potomcev; iv) kriminaliteta, ki temelji na nestrpnosti, ksenofobiji in rasizmu – slednji lahko poteka v odnosu imigrantske države do priseljencev (institucionalizirane oblike), imigrantske družbe do priseljencev (nestrpnost, predsodki, ksenofobija), kot tudi priseljencev do imigrantske družbe in države (medkulturni konflikti). Avtor se v svojem nastopu nadalje osredotoči predvsem na oblike viktimizacije migrantov in vprašanja nestrpnosti, ksenofobije in (neo)rasizma.

UČENJE ČLOVEKOVIH PRAVIC IN AKTIVNEGA DRŽAVLJANSTVA KOT ORODJE ZA PREPREČEVANJE K RANLJIVIM SKUPINAM USMERJENEGA

Elena Begant, programska direktorica Centra za državljansko vzgojo, Limbuš

Predsodki in diskriminacija določenih ranljivih skupin so zmeraj pokazatelj nesposobnosti oz. nepripravljenosti neke družbe na integracijo razlikujočih se posameznikov in manjšin. Ta negativen odnos do njih, še posebej do deprivilegiranih družbenih skupin, predstavlja temeljno prepreko na poti k integraciji in socialni koheziji sodobne evropske demokratične družbe. EU se je z Amsterdamsko pogodbo leta 1997 zavezala k skupnim naporom za zmanjšanje predsodkov in diskriminacije ranljivih družbenih skupin.

Kako lahko učenje človekovih pravic in vzgoja za demokratično državljanstvo v okviru vseživljenjskega učenja pripomoreta pri nastajanju vključujoče, spoštovanju človekovih pravic naklonjene demokratične družbe? Kako daleč smo v Sloveniji na tem področju?

Slovenijo v tujini ob ekonomskih težavah in civilnih vstajah spoznavajo tudi po vedno številčnejših primerih diskriminacije ranljivih skupin - izbrisani, Romi, LGBT, invalidi, ostareli ljudje, socialno izključeni, nezaposleni... Ali že imamo tudi primere dobre prakse, ko je učenje človekovih pravic in aktivnega državljanstva uporabljeno kot orodje za preprečevanje diskriminacije in z njo povezanega nasilja? kateri elementi označujejo uspešne prakse na tem področju izobraževanja? Ali obstaja skupna Evropska perspektiva glede tega izobraževalnega področja? Kakšna je in bo naša vloga na področju formalnega in neformalnega izobraževanja odraslih za aktivno državljanstvo v Sloveniji v bodoče?

STRATEGIJA VKLJUČEVANJA PRISELJENCEV V IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH IN PROJEKT STEPIN!

dr. Natalija Vrečer, ACS in ISIM ZRC SAZU

V Sloveniji postavljamo temelje za razvoj medkulturnega izobraževanja odraslih, ki je tudi v tujini še premalo razvito, čeprav živimo v večkulturnih družbah in se mora tudi izobraževanje odraslih odzvati na sodobne družbene spremembe. Pomemben temelj tovrstnega izobraževanja predstavlja Strategija vključevanja priseljencev v izobraževanje odraslih (2013), ki smo jo oblikovali na ACS skupaj z zunanjimi sodelavci (25 članov je sodelovalo v delovni skupini za pripravo strategije). Strokovni svet za izobraževanje odraslih jo je na sestanku 18. 4. 2013 predlagal ministru za izobraževanje v potrditev.

Izobraževanje odraslih ima pomembno vlogo pri integraciji priseljencev, zato smo oblikovali strategijo, katere glavni namen je ustvarjanje pogojev za izobraževanje odraslih priseljencev za njihovo integracijo v slovensko družbo in s tem za krepitev družbene kohezivnosti. Vsebina strategije zajema izhodišča, smernice z ukrepi, analizo stanja, analizo pravnih dokumentov itd. Vsi glavni svetovni in evropski dokumenti o izobraževanju odraslih od 2000 dalje namreč poudarjajo, da je treba posvečati posebno pozornost izobraževanju odraslih priseljencev. Strategija velja do 2020, njena priloga pa je Akcijski načrt I., ki velja za leti 2013 in 2014. Za naslednja leta bodo pripravljene novi dvoletni akcijski načrti, ki jih bo pripravila delovna skupina za spremljanje te strategije.

Drugi temelj medkulturnega izobraževanja odraslih pa predstavlja projekt StepIn!, ki je Grundtvig projekt in predstavlja primer dobre prakse. Glavni raziskovalec projekta je dr. Dirk Lange iz Leibniz University Hannover, Nemčija. V Sloveniji projekt izvaja Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU, v projektu pa sodelujejo še partnerji iz Italije, Švedske, Cipra, Velike Britanije in Republike Češke. Namen projekta StepIn! je razvijati, testirati in širiti inovativne pristope, metode in gradiva (module delavnic), da bi okrepili aktivno državljanstvo priseljencev. Cilj je oblikovati in preizkusiti nove pristope za krepitev državljanskih, socialnih in medkulturnih kompetenc (1.) priseljencev in članov etničnih manjšin, (2.) članov držav sprejema, zlasti javnih uslužbencev, (3.) izobraževalcev odraslih. Več informacij o projektu: <http://www.stepin-grundtvig.org/>.

IZVAJANJE ZAČETNE INTEGRACIJE PRISELJENCEV V OBALNO-KRAŠKI REGIJI

Kristina Udovič Kocjančič, Ljudska univerza Koper

Na Ljudski univerzi Koper izvajamo javno veljavni program Začetna integracija priseljencev, ki ga sofinancirata Ministrstvo za notranje zadeve in javno upravo in Evropski sklad za vključevanje državljanov tretjih držav. Na območju Obalnih občin izvajamo program sami, na območju Kraških občin, pa ga izvaja naš partner Ljudska univerza Sežana. Skupaj s kolegi iz Sežane izvajamo tudi dejavnost svetovanja za izobraževanje ISIO, ki tudi migrantom nudi brezplačno pomoč in podporo pri njihovem izobraževanju. Za pripadnike te ranljive ciljne skupine pa je temeljnega pomena zlasti stalna fizična prisotnost in dosegljivost izvajalca na teritoriju, kjer živijo in delajo.

Integracijski ukrepi v obliki brezplačnih tečajev slovenščine in slovenske kulture za državljane tretjih držav so se začeli leta 2008 s prvo Uredbo o integraciji tujcev. Leta 2010 je sprememba Uredbe še razširila krog upravičencev do tovrstnih programov. Dve leti kasneje smo v okviru omenjenih integracijskih ukrepov začeli z izvajanjem javno veljavnega programa Začetna integracija priseljencev (ZIP). Ta program zahteva posebno usposabljanje učiteljev izvajalcev; vsebine pa so usmerjene ne le v usposabljanje za samostojno udeležbo v komunikaciji v slovenskem jeziku, ampak tudi k informiranju in orientiranju v slovenski družbi. Program je zasnovan nivojsko, kar pomeni, da lahko učitelj glede na značilnosti skupine prilagodi tempo učenja in doseženo raven zahtevnosti ob zaključku programa. Po izkušnjah iz preteklih let v naši ustanovi ter iz evalvacije, ki smo jo izvedli med našimi tečajniki, le-ti posebej pohvalijo prav vsebine, ki se praktično in neposredno nanašajo na reševanje in zadovoljevanje potreb, v zvezi z njihovim življenjem in delom v naši državi.

VLOGA SVETOVALNEGA SREDIŠČA NOVO MESTO PRI INTEGRACIJI PRISELJENCEV SKOZI IZOBRAŽEVANJE IN ZAPOSLOVANJE

Ana Grande Jakše, RIC Novo mesto

Svetovalno središče Novo mesto je eno izmed 14 svetovalnih središč v Sloveniji, ki odraslim nudijo brezplačno informiranje in svetovanje, povezano vprašanji o izobraževanju in učenju odraslih (pred vključitvijo v izobraževanje, med izobraževanjem ter po zaključenem izobraževanju), pri delu z brezposelnimi osebami pa tudi svetovanje in pomoč pri iskanju zaposlitve. V Svetovalnem središču Novo mesto posebno pozornost namenjamo ranljivim ciljnim skupinam, znotraj katerih so tudi priseljenci.

V obdobju od leta 2010 do marca 2013 je bilo med strankami svetovanega središča 11 % priseljencev, ki so najpogosteje potrebovali pomoč pri vključevanju v izobraževanje, učenju slovenskega jezika, pomoč pri iskanju zaposlitve, ... Priseljencem pogosto pomagamo pri reševanju kompleksnejših problemov, ki so povezani tudi ureditvijo različnih statusnih vprašanj oziroma vprašanj, s katerimi se srečujejo pri vključevanju v vsakdanje družbene sfere.

Ključnega pomena pri uspešni integraciji priseljencev je učenje slovenskega jezika. Na območju, ki ga pokriva Svetovalno središče Novo mesto, je ponudba programov za priseljence premajhna, zato je vloga svetovalk še toliko bolj pomembna. Priseljencem pomagamo in svetujemo pri odločanju za različne načine učenja slovenskega jezika, svetujemo ter pomagamo ovrednotiti znanje v primeru, ko se pripravljajo na izpite iz slovenskega jezika (prijava, informacije v zvezi z izvedbo izpita, možnost reševanja testa in ovrednotenja znanja), svetujemo glede literature in gradiva ter pripravljamo osebne izobraževalne načrte (v primeru, ko se odločajo za samostojno učenje slovenskega jezika). Prav tako pomembno je identificiranje ovir za učenje jezika ter iskanje ustreznih rešitev.

Glede na kompleksnost pomoči, ki jo nudimo priseljencem ter glede na sodelovanje in svetovanje različnim organizacijam v okolju, ki se srečujejo s priseljenci (podjetja, izobraževalne ustanove, socialno varstvene ustanove, nevladne organizacije, ...) ugotavljamo, da svetovalno središče postaja ključni subjekt pri zagotavljanju uspešne integracije priseljencev.

MEDKULTURNI DIALOG IN VKLJUČEVANJE V AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO V BELI KRAJINI

Mojca Frankovič, Gill Wraight, Dennis Wraight, ZIK Črnomelj

V prispevku bodo predstavljene izkušnje Zavoda za izobraževanje in kulturo Črnomelj (ZIK Črnomelj) z izobraževanjem priseljencev v Belo krajino in z vlogo zavoda pri vključevanju v aktivno državljanstvo le-teh.

Da bi se odzvali na potrebe priseljencev, ki prihajajo iz različnih držav v Belo krajino, na ZIK Črnomelj razvijamo posebne izobraževalne programe in oblike sodelovanja, ki ne samo omogočajo učenje slovenskega jezika, ampak tudi aktivno vključevanje v širšo družbo. Dejavnost ohranjamo, ne glede na možnosti financiranja, saj je njen učinek izrednega pomena.

Posebej bomo izpostavili primer večletnega sodelovanja z Angležema, Gill in Dennis Wraight, ki sta se v Slovenijo oziroma v Belo krajino preselila leta 2006. Sprva sta se z ZIK Črnomelj povezala zaradi učenja slovenskega jezika, danes pa uspešno nastopata tudi kot izobraževalca različnih ciljnih skupin. Učni delavnici *Angleška čajanka* in *Čas Napoleona-ura zgodovine malo drugače* izvajata za učence, otroke s posebnimi potrebami, upokojence, invalide, brezposelne in delovno aktivne. S tem se aktivno vključujeta v družbo, utrjujeta znanje slovenskega jezika in ne nazadnje svojo kulturo na zanimiv in izviren način približata domačinom. Zaradi svoje prilagodljivosti, pedagoških sposobnosti in

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

motiviranosti se brez težav vključita v katerokoli skupino in sta vselej dobro sprejeta. Aktivno sta vključena tudi v različna društva.

Angleža sta primer dobre prakse medkulturnega dialoga in vključevanja v aktivno državljanstvo, saj sta se odlično vključila v lokalno in širše okolje. Na srečanju bosta predstavila sodelovanje z ZIK Črnomelj in izkušnje z življenjem v Sloveniji.

Slovenska
nacionalna komisija
za UNESCO

Organizacija Združenih
narodov za izobraževanje,
znanost in kulturo

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

ZA EVROPO GRE
ZA VAS GRE

Vključite se v razpravo